

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซพิสัย จังหวัดบึงกาฬ

สถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารวิชาการฉบับที่ 044/2566
กันยายน 2566

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา

อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

สถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารวิชาการฉบับที่ 044/2566

กันยายน 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ได้นำแนวคิดของ Food and Agriculture Organization of United Nations และ United Nations Environment Programme มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-2
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2566	7-1
7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1
คณะผู้จัดทำ	9-1

สารบัญญัตินี้

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดหนองคาย ปี 2536-2565	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	2-4
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ปี 2565	2-7
2-4	จำนวนสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ปี 2565	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ปี 2565	2-10
3-1	สมบัติที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	5-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567-2571	7-7
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-9
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-12

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดบึงกาฬ	2-3
2-3	แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	2-7
3-1	แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	6-5
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ	7-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ทั้งนี้ กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดินเพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูล ที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตรในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล
- 1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน
- 1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

- 1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566
- 1.4.2 สถานที่ ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย
 - 1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯ
 - 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร ฯ
 - 3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตร และสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ
- 1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล
- 1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล
- 1.5.4 สืบเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน
- 1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
- 1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น
- 1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์
- 1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

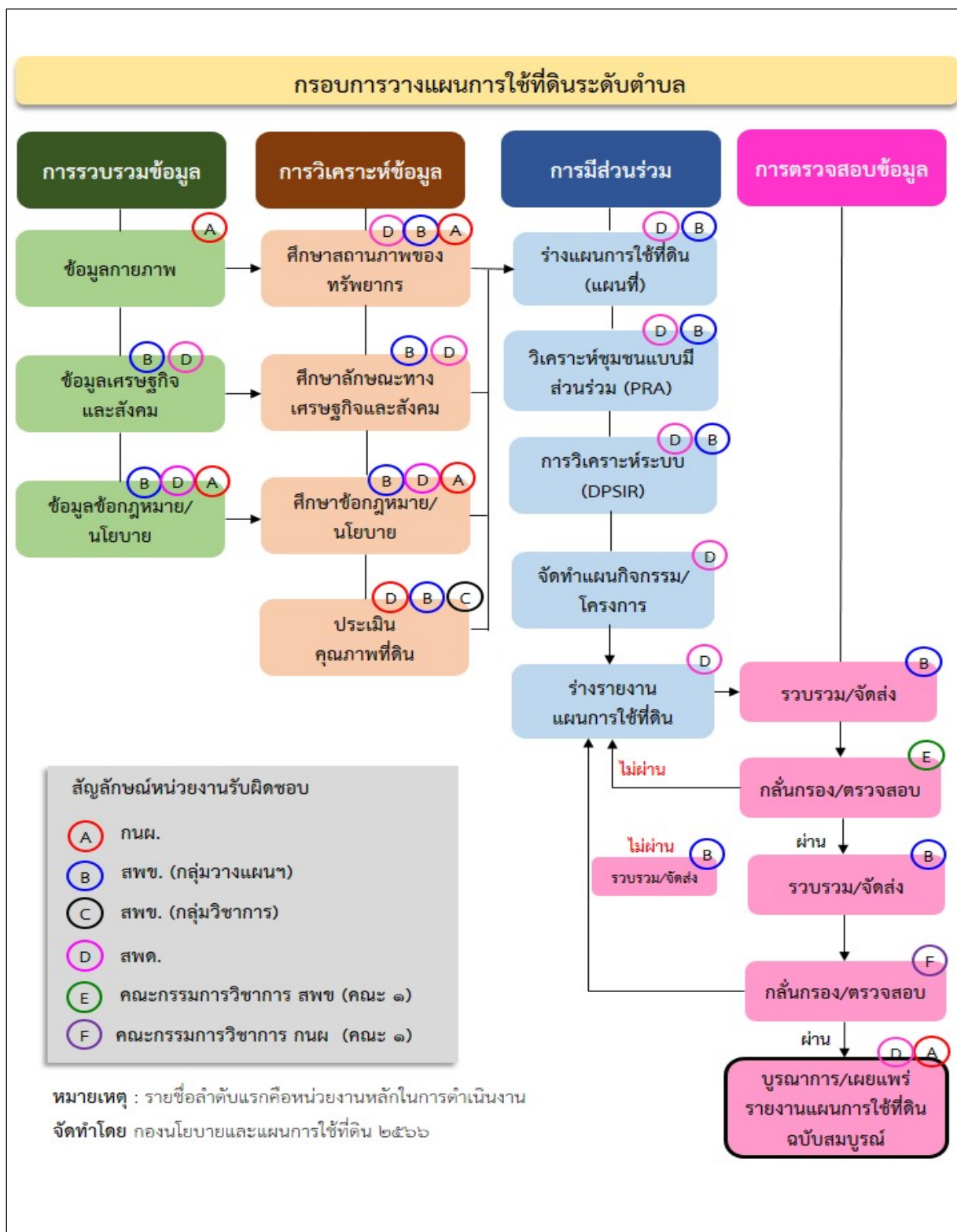
3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“ท้องถิ่นน่าอยู่ ควบคู่การศึกษา พัฒนาสินค้าหนึ่งตำบล ชุมชนวัฒนธรรม นำพาแหล่งท่องเที่ยว”

(องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพันทา, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

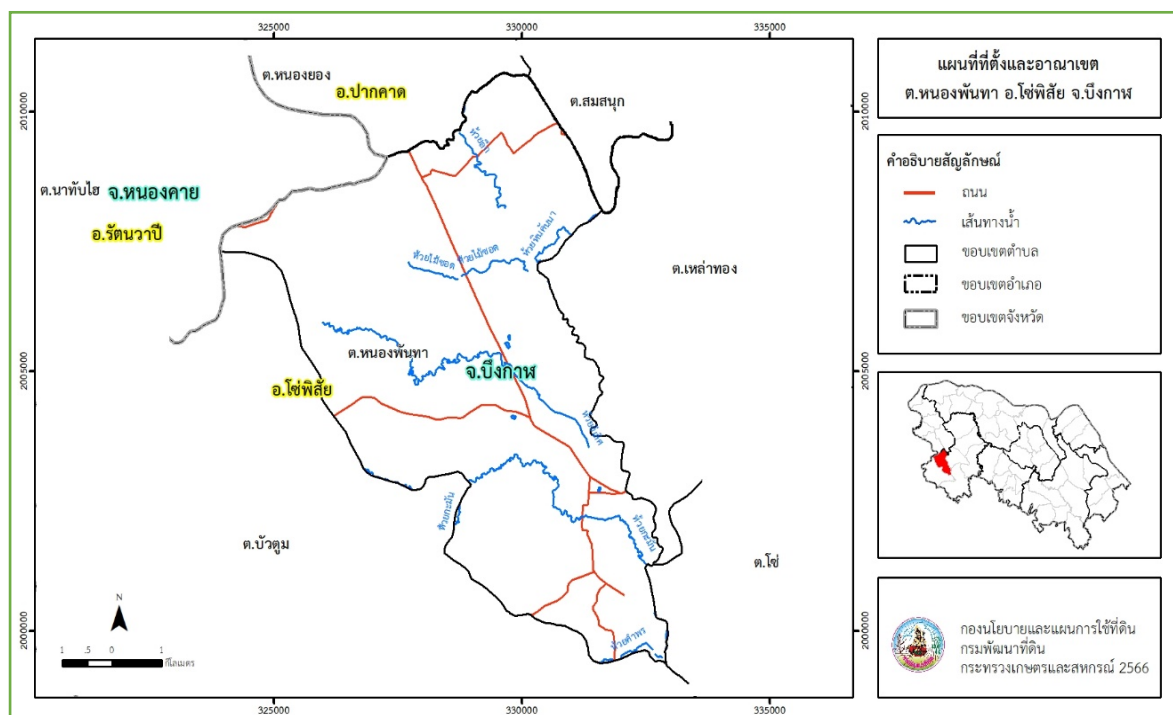

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเมืองบึงกาฬ มีพื้นที่ประมาณ 49 ตารางกิโลเมตร หรือ 30,704 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลสมสนุก อำเภอโซ่พิสัย และตำบลหนองยอง อำเภอปากคาด
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบัวตูม อำเภอโซ่พิสัย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเหล่าทอง และตำบลโซ่ อำเภอโซ่พิสัย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลนาทับไช อำเภอรัตนวาปี

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านห้วยลึก	หมู่ที่ 7 บ้านซี้เหล็กใหญ่
หมู่ที่ 2 บ้านห้วยลึกเหนือ	หมู่ที่ 8 บ้านป่าไร่
หมู่ที่ 3 บ้านโนนทอง	หมู่ที่ 9 บ้านโนนม่วง
หมู่ที่ 4 บ้านโนนแก้ว	หมู่ที่ 10 บ้านโนนโพธิ์ศรี
หมู่ที่ 5 บ้านหนองนาคำ	หมู่ที่ 11 บ้านพัฒนาพร
หมู่ที่ 6 บ้านหนองพันทา	หมู่ที่ 12 บ้านโนนแก้วน้อย

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำโขงตะวันออกเฉียงเหนือ มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น ห้วยกะมัน ห้วยคำพร ห้วยดอกไม้ ห้วยไม้ซอด ห้วยลึก ห้วยหิน ห้วยหินคันทนา ห้วยอีเลิศ

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.6 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,725.7 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 127 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 349.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 22 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดหนองคาย ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืชตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝนและศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

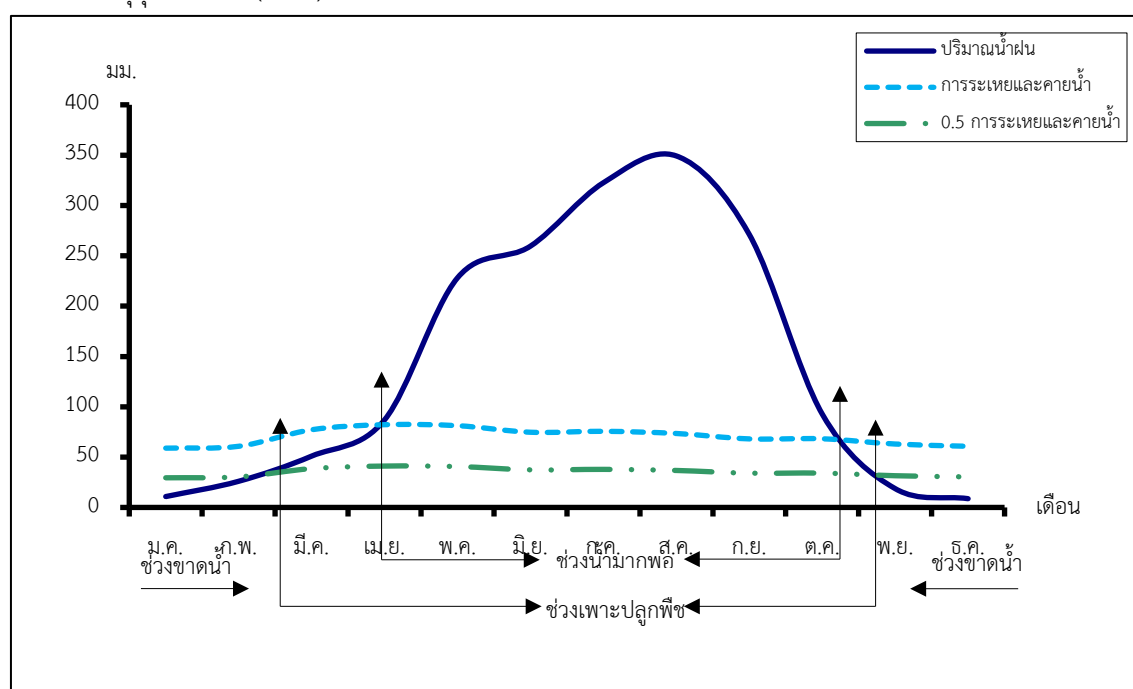
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดหนองคาย¹ (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	17.3	29.8	23.0	68.0	10.8	1.9	58.9	10.6
ก.พ.	19.1	32.0	25.1	65.0	26.0	3.3	60.8	24.9
มี.ค.	22.3	34.6	27.9	65.0	51.0	5.9	77.2	46.8
เม.ย.	24.5	36.0	29.6	67.0	87.0	8.4	82.2	74.9
พ.ค.	25.0	34.6	29.0	76.0	228.1	16.5	81.2	144.9
มิ.ย.	25.1	33.5	28.6	81.0	259.6	19.1	74.7	151.0
ก.ค.	25.0	32.7	28.2	83.0	322.6	20.9	75.6	157.3
ส.ค.	24.7	32.2	27.8	84.0	349.2	22.1	73.5	159.9
ก.ย.	24.4	32.2	27.8	83.0	271.2	17.8	68.1	152.1
ต.ค.	23.3	32.3	27.3	76.0	92.8	7.9	68.2	79.0
พ.ย.	20.7	31.5	25.6	70.0	18.7	2.5	63.0	18.1
ธ.ค.	17.5	29.4	22.9	68.0	8.7	1.1	60.8	8.6
เฉลี่ย	22.4	32.6	26.9	73.8	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,725.7	127.4	844.1	1,028.1

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,611 ไร่ หรือร้อยละ 5.24 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 27,015 ไร่ หรือร้อยละ 87.99 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - (1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 12,444 ไร่ หรือร้อยละ 40.53 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาไร่ และนาข้าว
 - (2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 728 ไร่ หรือร้อยละ 2.37 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง พืชไร่ผสม อ้อย มันสำปะหลัง และสับปะรด
 - (3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 13,843 ไร่ หรือร้อยละ 45.09 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และยูคาลิปตัส
 - (4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม เงาะ และกล้วย
- 3) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 930 ไร่ หรือร้อยละ 3.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา
- 4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,148 ไร่ หรือร้อยละ 3.74 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าธรรมชาติ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ถม

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,611	5.24
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,203	3.92
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	274	0.89
U405	ถนน	117	0.38
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	4	0.01
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮ้าส์	9	0.03
U605	สถานีบริการน้ำมัน	4	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	27,015	87.99
A100	นาไร่	225	0.73

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

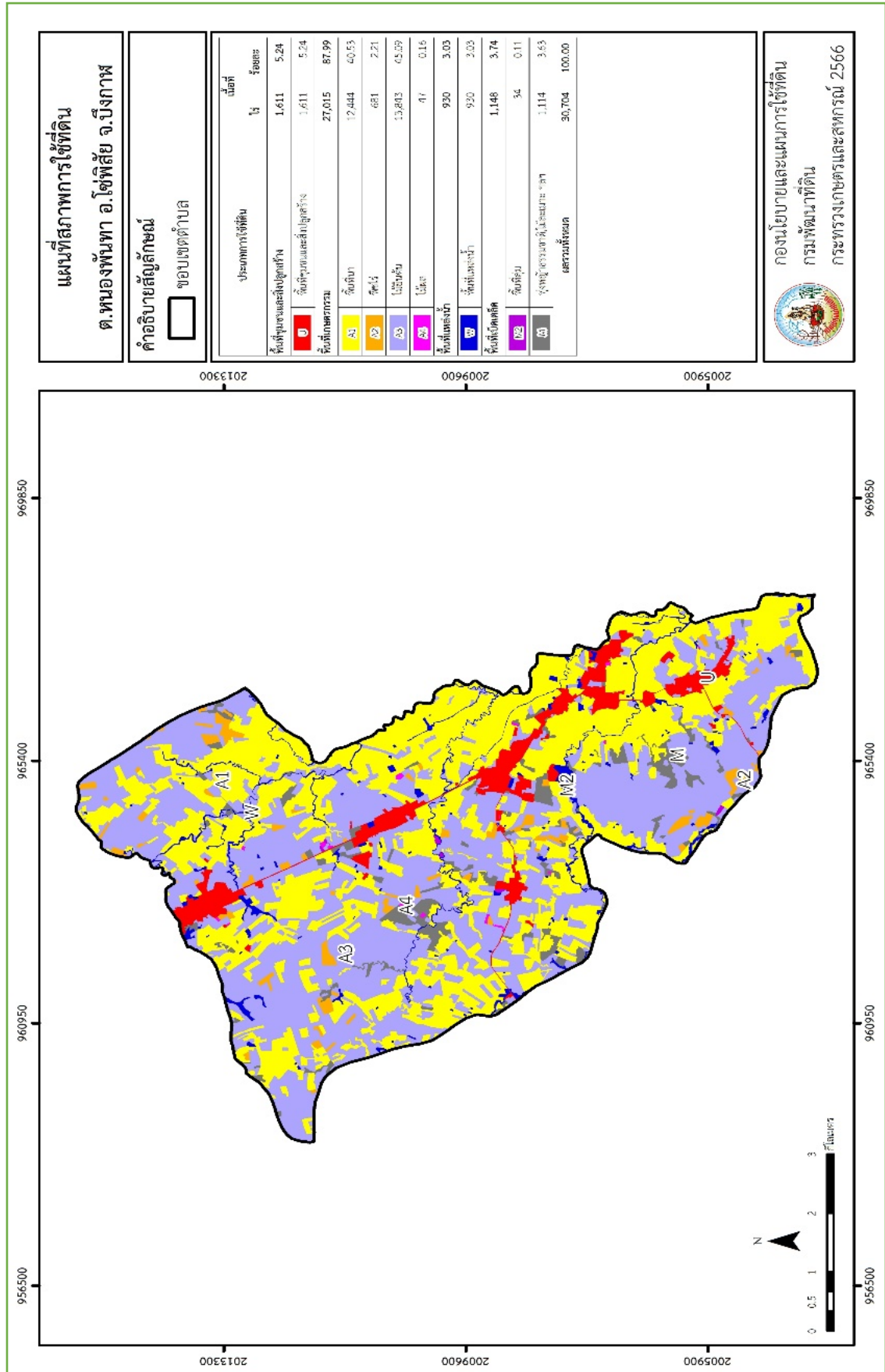
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	11,864	38.64
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	12	0.04
A101+A204	นาข้าว+มันสำปะหลัง	260	0.85
A101+A502	นาข้าว+พืชผัก	83	0.27
A200	ไร่ร้าง	14	0.05
A201	พืชไร่ผสม	6	0.02
A203	อ้อย	10	0.03
A204	มันสำปะหลัง	581	1.89
A205	สับปะรด	4	0.01
A204/A302	มันสำปะหลัง/ยางพารา	66	0.21
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	111	0.36
A301	ไม้ยืนต้นผสม	18	0.06
A302	ยางพารา	11,883	38.70
A303	ปาล์มน้ำมัน	530	1.73
A304	ยูคาลิปตัส	1,301	4.24
A401	ไม้ผลผสม	21	0.07
A404	เงาะ	6	0.02
A411	กล้วย	20	0.07
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,148	3.74
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	158	0.51
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	935	3.05
M201	พื้นที่ลุ่ม	34	0.11
M405	พื้นที่ถม	21	0.07
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	930	3.03

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	502	1.63
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	117	0.38
W201	อ่างเก็บน้ำ	51	0.17
W202	บ่อน้ำในไร่นา	260	0.85
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	30,704	100.00

รูปที่ 2-3 แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลหนองพันทา มีประชากรรวม 8,924 คน แยกเป็นชาย 4,469 คน เป็นหญิง 4,455 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 181.65 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,597 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,627 ครัวเรือน หรือร้อยละ 62.65 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 970 ครัวเรือน หรือร้อยละ 37.35 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ปี 2565

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลหนองพันทา	2,597	4,469	4,455	8,924
หมู่ที่ 1 ห้วยลึก	337	549	570	1,119
หมู่ที่ 2 ห้วยลึกเหนือ	334	523	549	1,072
หมู่ที่ 3 โพนทอง	282	492	525	1,017
หมู่ที่ 4 โนนแก้ว	387	717	717	1,434
หมู่ที่ 5 หนองนาคำ	119	190	192	382
หมู่ที่ 6 หนองพันทา	156	255	266	521
หมู่ที่ 7 ซี่เหล็กใหญ่	63	118	105	223
หมู่ที่ 8 ป่าไร่	206	346	315	661
หมู่ที่ 9 โนนม่วง	150	198	209	407
หมู่ที่ 10 โนนโพธิ์ศรี	243	497	483	980
หมู่ที่ 11 พัฒนาพร	147	297	270	567
หมู่ที่ 12 โนนแก้วน้อย	173	287	254	541

ที่มา: กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,597	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,627	62.65
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	970	37.35

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลหนองพันทา มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,597 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 11.82 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลหนองพันทา ส่วนใหญ่ประชากรมีอาชีพด้านการเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกยางพารามากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ปลูกข้าว ปาล์มน้ำมัน และมันสำปะหลัง นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์

การประกอบอาชีพ ในตำบลหนองพันทา ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งการทำนา ปลูกไม้ยืนต้น และพืชไร่ นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภคและจำหน่าย

- อาชีพทำเกษตรกรรม ตำบลหนองพันทา ครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมส่งเสริมการเกษตร 1,627 ครัวเรือน โดยเกษตรกรปลูกยางพารามากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ข้าว ปาล์มน้ำมัน และมันสำปะหลัง นอกจากนี้เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์ สำหรับการเลี้ยงสัตว์พบว่าส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อบริโภค และจำหน่าย ได้แก่ โค กระบือ สุกร และไก่

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลจำเป็นพื้นฐาน จปฐ. (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 373,292 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 94,078 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 122,351 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 30,835 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 250,940 บาท และรายได้นักบุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 63,243 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลหนองพันทา	328,923	7,695	32,043	4,631	373,292	94,078	122,351	30,835
หมู่ที่ 1 ห้วยลึก	216,208	11,180	30,657	30,916	288,961	63,815	103,612	22,882
หมู่ที่ 2 ห้วยลึกเหนือ	380,830	404	30,076	4,507	415,816	101,341	128,871	31,408
หมู่ที่ 3 โพนทอง	326,835	1,117	46,643	548	375,143	100,466	106,995	28,654
หมู่ที่ 4 โนนแก้ว	450,230	5,879	35,858	1,485	493,452	110,117	133,464	29,783
หมู่ที่ 5 หนองนาคำ	391,220	488	56,293	2,012	450,012	113,193	97,793	24,598
หมู่ที่ 6 หนองพันทา	350,000	1,299	49,286	2,740	403,325	110,914	93,390	25,682
หมู่ที่ 7 ซี่เหล็กใหญ่	435,714	408	49,082	1,061	486,265	117,374	103,367	24,951
หมู่ที่ 8 ป่าไร่	383,029	2,971	47,790	1,159	434,949	105,674	108,870	26,451
หมู่ที่ 9 โนนม่วง	246,477	17,784	10,966	739	275,966	90,616	126,358	41,491
หมู่ที่ 10 โนนโพธิ์ศรี	243,874	20,396	11,368	55	275,692	74,556	139,588	37,749
หมู่ที่ 11 พัฒนาร	225,276	17,513	18,016	16	260,820	76,148	137,370	40,106
หมู่ที่ 12 โนนแก้วน้อย	282,785	11,772	8,038	127	302,722	79,717	169,823	44,720

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลหนองพันทา อำเภอโศกพิสัย จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 18,822 ไร่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 4,111 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 26,593 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลหนองพันทา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,725.7 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลหนองพันทา มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยกะมัน ห้วยคำพร ห้วยดอกไม้ ห้วยไม้ซอด ห้วยลึก ห้วยหิน
ห้วยหินคันทนา และห้วยอีเลิศ

3.2.3 ใช้ฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จากข้อมูล <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php> สืบค้น ณ วันที่
26 พฤษภาคม 2566 ซึ่งพบว่า ตำบลหนองพันทา มีจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลหนองพันทา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบึงกาฬ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด
10 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Nbn-slA/csub ชุดดินหนองบุญมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย
ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ ดินล่างพบชั้นดินเหนียว มีเนื้อที่ 7 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Nn-fsi-silA ดินคล้ายชุดดินนครพนมที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด
มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8,616 ไร่ หรือร้อยละ 28.06
ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน St-slA ชุดดินสีทน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2
เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 801 ไร่ หรือร้อยละ 2.61 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Pp-slB ชุดดินโพนพิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5
เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,648 ไร่ หรือร้อยละ 11.88 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Pp-slC ชุดดินโพนพิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12
เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 341 ไร่ หรือร้อยละ 1.11 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-gslB/b ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็น
ดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 491 ไร่ หรือร้อยละ 1.60
ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-slA/b ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็น
ดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 963 ไร่ หรือร้อยละ 3.14
ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-slB/b ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็น
ดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 11,984 ไร่ หรือร้อยละ 39.03
ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Ppk-clB ชุดดินปลาปาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 626 ไร่ หรือร้อยละ 2.04 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-slB/d3c ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ พบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 3,140 ไร่ หรือร้อยละ 10.23 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 87 ไร่ หรือร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินต้น มีเนื้อที่ 18,053 ไร่ หรือร้อยละ 58.80 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินโพนพิสัย (Pp) ดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา (Pp-gm) และชุดดินปลาปาก (Ppk)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

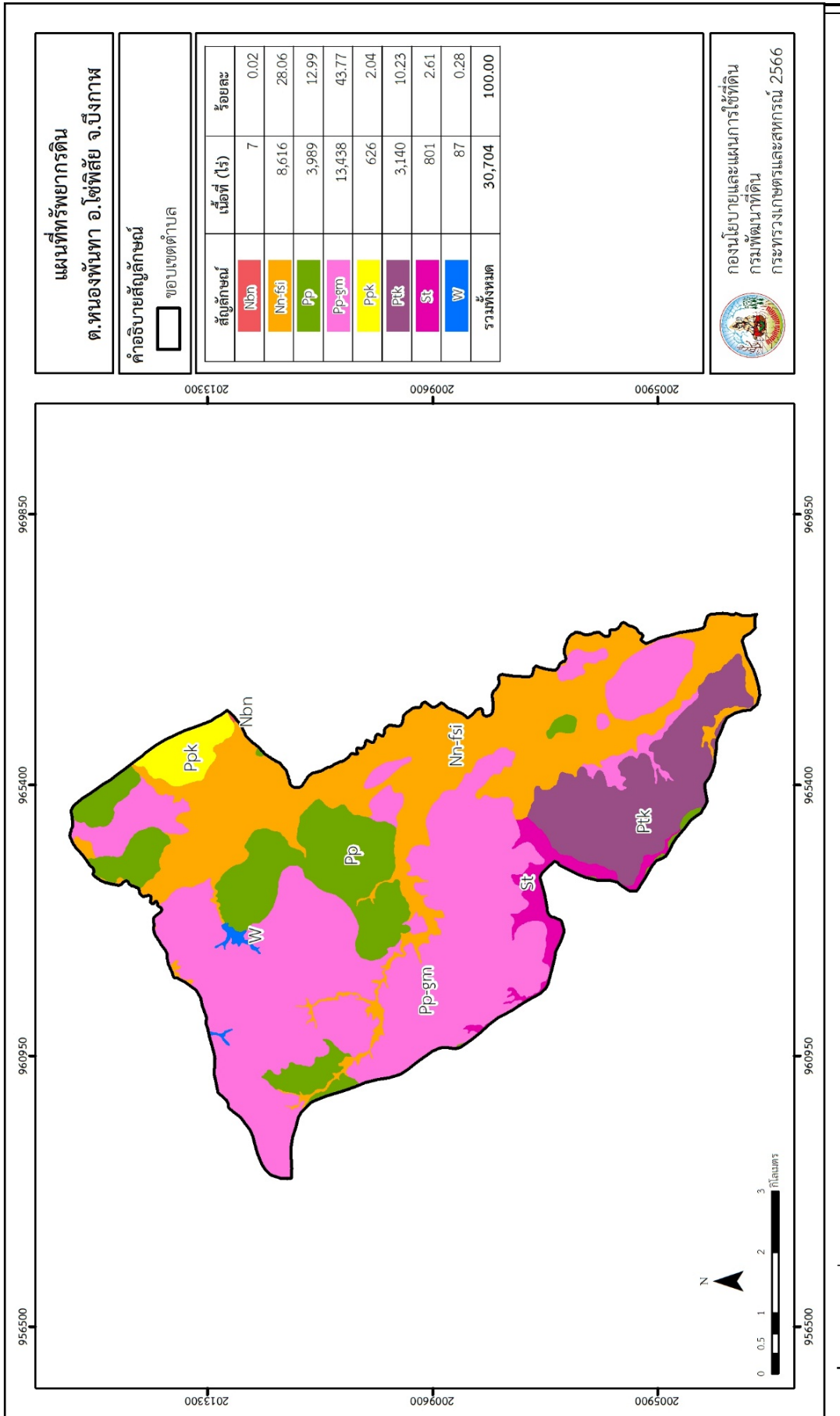
ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอึดตัวของดิน (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง		ไร่	ร้อยละ
Nbn-sIA/csub	0-2	>150	ค่อนข้างเร็ว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	7	0.02
Nn-fsi-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเร็ว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	8,616	28.06
Pp-gm-gsLB/b	2-5	0-50	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	284	0.93
Pp-gm-gsLB/b*	2-5	0-50	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	207	0.67
Pp-gm-sIA/b	0-2	0-50	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	963	3.14
Pp-gm-sLB/b	2-5	0-50	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	11,197	36.47
Pp-gm-sLB/b*	2-5	0-50	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	787	2.56
Ppk-clB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	626	2.04
Pp-sLB	2-5	0-50	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	961	3.13
Pp-sLB*	2-5	0-50	ดีปานกลาง	ปานกลาง	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	2,687	8.75
Pp-sLC	5-12	0-50	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	5.0-5.5	<2	341	1.11
Ptk-sLB/d3c	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	3,140	10.23
St-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเร็ว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	801	2.61
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	87	0.28
รวมทั้งหมด										30,704	100.00

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

รูปที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลหนองพันทา คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำ
- 3) ดินเค็ม
- 4) การใช้สารเคมีในปริมาณที่มาก
- 5) น้ำท่วมในช่วงฤดูฝน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลหนองพันทา มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) ลดต้นทุนการผลิต
- 5) ส่งเสริมพัฒนาอาชีพสตรี

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- (1) ดินเสื่อมโทรม
- (2) น้ำขาดแคลน
- (3) ใช้สารเคมีในปริมาณที่มาก
- (4) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- (1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- (2) จัดหาแหล่งน้ำและระบบท่อส่งน้ำ
- (3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร/พัฒนาแหล่งน้ำ
- (4) แก้ไขปัญหาการใช้สารเคมี
- (5) ส่งเสริมต่อยอดพัฒนาอาชีพ

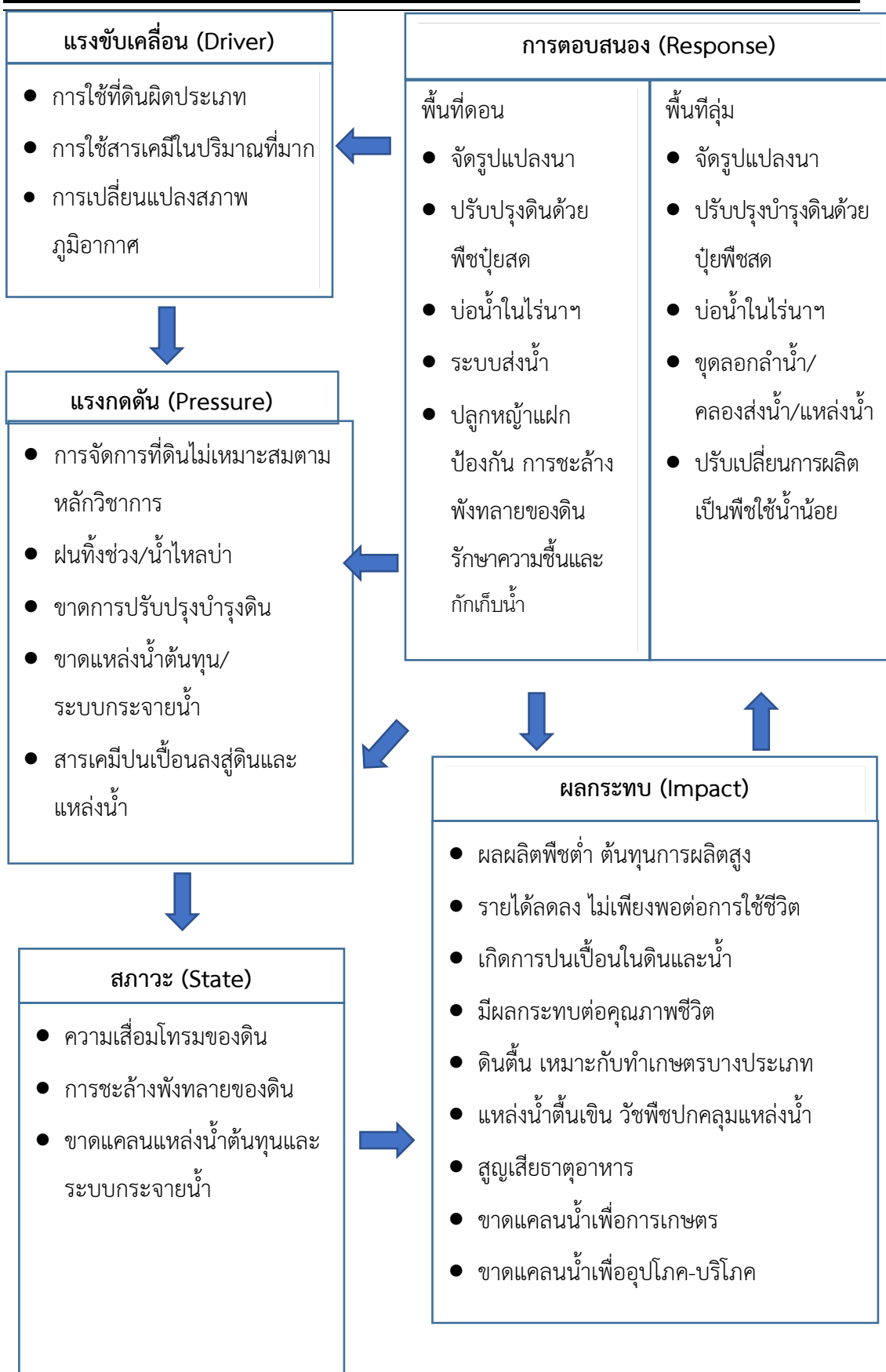

- 3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ
 - (1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
 - (2) ขาดแคลนน้ำอุปโภค/บริโภค
 - (3) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
 - (4) พื้นที่ป่าไม้ลดลง
 - (5) วัชพืชปกคลุมแหล่งน้ำ
- 4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ
 - (1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอนและวัชพืชปกคลุม
 - (2) ผลผลิตพืชต่ำ ต้นทุนสูง
 - (3) รายได้น้อย
 - (4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต
- 5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
 - อดีต-ปัจจุบัน**
 - (1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) บ่อน้ำในไร่นา
 - (3) การปรับปรุงบำรุงดิน / โถกלטอซัง
 - (4) เกษตรแปลงใหญ่
 - (5) เกษตรผสมผสาน
 - (6) ขุดลอกลำน้ำ/ท่อส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
 - (7) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
 - (8) ส่งเสริมพัฒนาอาชีพ
 - (9) โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ไม่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (Zoning by Agri-map)
 - อนาคต**
 - (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) พืชทางเลือกอนาคตแทนยางพารา
 - (3) จัดหาแหล่งน้ำสะอาดเพื่อขยายเกษตรอินทรีย์
 - (4) ก่อสร้างแหล่งน้ำในพื้นที่ต้นน้ำ
 - (5) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
 - (6) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

ในพื้นที่ลุ่มดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

1) เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม

2) เกษตรกรจะทำนาปรังในช่วงเดือน ธันวาคม – เมษายน หลังจากทำนาปี

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

ในพื้นที่ดอนดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

1) เกษตรกรจะมีการทำนาในที่ดอน ในช่วงเดือนเมษายน ถึง พฤศจิกายน

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-12 เดือน

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ กล้วยหอมทอง สับปะรด

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ชนิดพืช												
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ												
ข้าว												
ไม้ยืนต้น												
บริเวณพื้นที่ดอน ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ												
พืชไร่												
ไม้ยืนต้น												
ไม้ผล												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดิน ว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุง ต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง ทุเรียน กลัวยหอมทอง มังคุด เงาะ สับปะรด

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลหนองพันทา อำเภอโศกพิสัย จังหวัดบึงกาฬ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มันสำปะหลัง	ทุเรียน	กล้วยหอมทอง	มังคุด	เงาะ	สับปะรด
Nbn-slA/csub	S2s	S3o	S2os	N	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o
Nn-fsi-silA	S2ns	S3o	S2ons	N	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o
Pp-gm-gslB/b	S2ewron	S3ro	N	N	N	S3ro	N	N	S3o
Pp-gm-gslB/b*	S2ewrons	S3ro	N	N	N	S3ro	N	N	S3o
Pp-gm-slA/b	S2rons	S3ro	N	N	N	S3ro	N	N	S3o
Pp-gm-slB/b	S2ewron	S3ro	N	N	N	S3ro	N	N	S3o
Pp-gm-slB/b*	S2ewrons	S3ro	N	N	N	S3ro	N	N	S3o
Ppk-clB	S3o	S3r	N	S3r	N	S3r	N	N	S2rns
Pp-slB	S2ewron	S3r	N	S3r	N	S3r	N	N	S2ron
Pp-slB*	S2ewrons	S3r	N	S3r	N	S3r	N	N	S2rons
Pp-slC	S3ew	S3r	N	S3r	N	S3r	N	N	S2erons
Ptk-slB/d3c	S2ewons	S2ons	S2ns	S2ons	S2ons	S2xns	S2ons	S2ons	S2ons
St-slA	S2s	S3o	S2os	N	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ สามารถกำหนดออกเป็น 4 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่นๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ มีเนื้อที่ 26,985 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 36.45 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 7,272 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.68 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม เงาะ และกล้วย

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 3742 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 12.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 168 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.55 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ ไร่ร้าง พืชไร่ผสม อ้อย มันสำปะหลัง และสับปะรด

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ

เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 5,159 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 16.80 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ไม้ผลผสม เงาะ และกล้วย

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 10,150 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 33.06 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ยืนต้นผสม ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และยูคาลิปตัส

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 445 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.45 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ไร่อ้อย ไร่ร้าง พืชไร่ผสม อ้อย มันสำปะหลัง และ สับปะรด

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,611 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.24 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,594 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.19 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

3) และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น ลานตากผลผลิตทางการเกษตร สถานบริการน้ำมัน

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 930 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.03 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 625 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 305 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.99 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น ประปาหมู่บ้าน

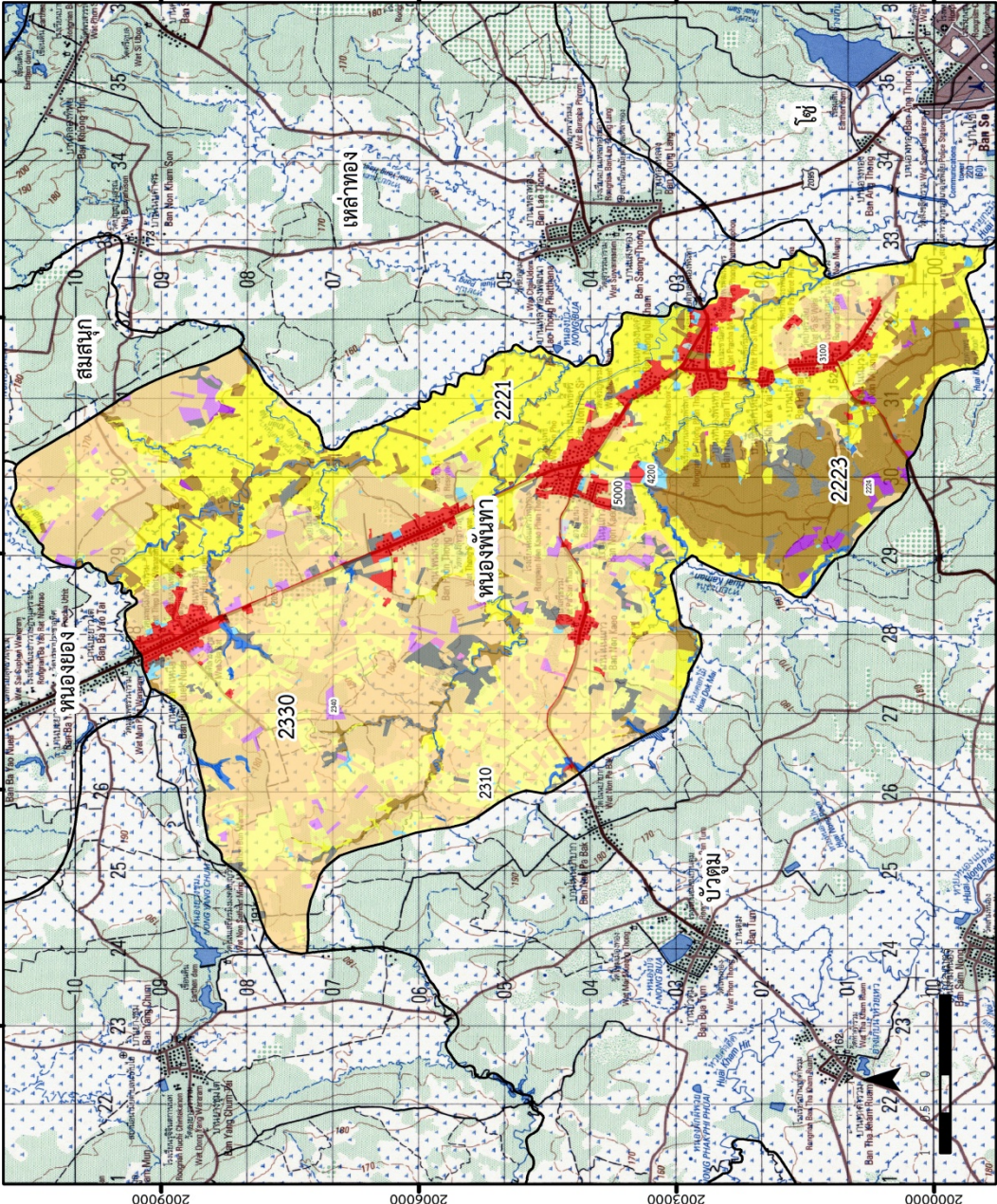
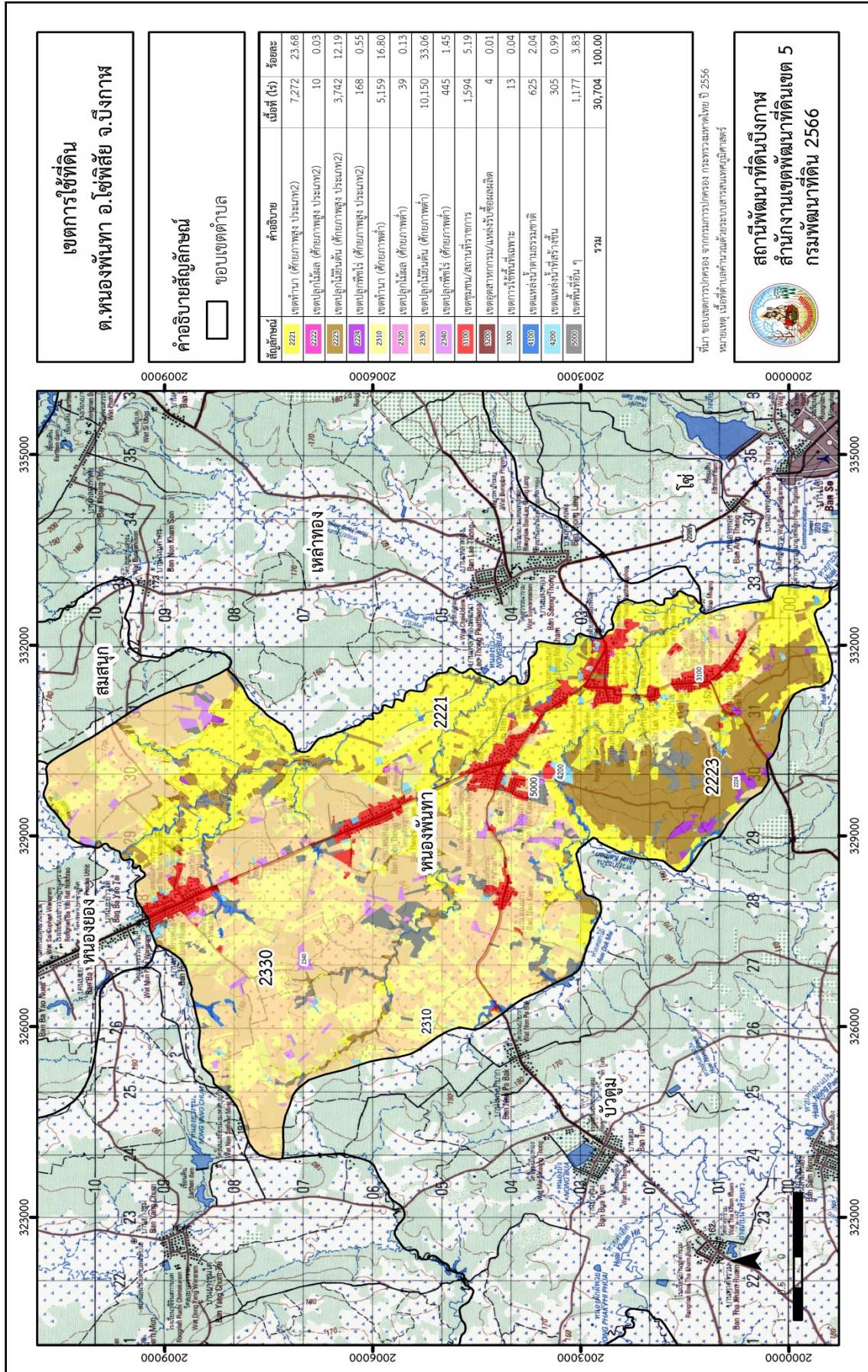
แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 1,177 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.83 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตเกษตรกรรม	26,985	87.89
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	11,192	36.45
1) เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	7,272	23.68
2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	10	0.03
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	3,742	12.19
4) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	168	0.55
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	15,793	51.44
1) เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	5,159	16.80
2) เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	39	0.13
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	10,150	33.06
4) เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพต่ำ)	445	1.45
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,611	5.24
1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,594	5.19
2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	4	0.01
3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	13	0.04
3. เขตแหล่งน้ำ	930	3.03
1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	625	2.04
2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	305	0.99
4. เขตพื้นที่อื่นๆ	1,177	3.83
รวม	30,703	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังจากจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทาไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพันทา เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนด ในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรร ให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์การรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)
- (8) การควบคุมระดับน้ำใต้ดินบนผิวดิน

1.2) การบริหารจัดการน้ำ

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
 - (3) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - (6) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - (7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - (8) ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์การรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)
 - (9) ควบคุมระดับน้ำใต้ดินเค็มบนผิวดิน
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
 - (3) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว

3) เขตประมง มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 3.1) การบริหารจัดการน้ำ
 - (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - (2) การพัฒนาแหล่งน้ำ/ขุดลอก

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์

จังหวัดบึงกาฬ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดบึงกาฬ)

- 1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
- 1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)
- 1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
- 1.5) ถ่ายทอดองค์ความรู้การแปรรูปข้าวและบรรจุภัณฑ์(กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมส่งเสริมสหกรณ์)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกพืชทางเลือกมีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดบึงกาฬ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดบึงกาฬ)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2.5) จัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้เกษตรกรรมยั่งยืน (เกษตรและสหกรณ์จังหวัดบึงกาฬ)

3) เขตประมง มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนพันธุ์สัตว์ ความรู้ด้านการเลี้ยงปลา การทำอาหารปลา (สำนักงานประมงจังหวัดบึงกาฬ)

7.3.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานบึงกาฬ)

1.2) สนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ(ประมงจังหวัดบึงกาฬ/องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพันทา)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลหนองพันทา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลหนองพันทาในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ขาดแคลนน้ำ รองลงมาคือ ดินตื้น การใช้สารเคมีในปริมาณที่มาก และดินเค็ม ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ดินทราย จากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายในเขตการใช้ที่ดินของตำบลหนองพันทา ซึ่งมีเนื้อที่รวม 30,704 ไร่ นั้น พบว่าระดับการสูญเสียของดินที่น้อย 0-2 ตัน/ไร่/ปี ประมาณ 25,996 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 84.67 ระดับการสูญเสียของดินที่ระดับปานกลาง 2-5 ตัน/ไร่/ปี ประมาณ 1,793 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.84 ระดับการสูญเสียของดินที่ระดับรุนแรง 5-15 ตัน/ไร่/ปี ประมาณ 375 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.22 โดยในพื้นที่ตำบลหนองพันทาพื้นที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินยกเลิกเพิกถอนป่าไม้ และที่ดินมีเอกสารสิทธิ์ ที่มาจากการยกเลิกเพิกถอนป่าไม้ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ เป็นดินทราย ประกอบกับจังหวัดบึงกาฬมีฝนตกชุกในช่วงฤดูฝนจึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดินและสูญเสียธาตุอาหาร ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้นอีกประการหนึ่ง เนื่องจากการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป (รูปที่ 7-1)

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า ในตำบลหนองพันทาจะมีการขาดแคลนนํ้าในช่วงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้นํ้าเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนนํ้าจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและนํ้าเพื่อกักนํ้าในดินคงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหานํ้าให้แหล่งนํ้าต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนนํ้าและนํ้าท่วม จะสรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งนํ้าในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บนํ้า ฝ่ายชะลอนํ้า ลำนํ้า เป็นต้น (2) ก่อสร้างระบบส่งนํ้าด้วยท่อกระจายนํ้า (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล (4) ก่อสร้างคลองส่งนํ้าเพื่อการกระจายนํ้า และ (5) ป้องกันนํ้าท่วม

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า **“ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนํ้าหรือนํ้าท่วมทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง”**

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนนํ้าหรือนํ้าท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาของพื้นที่ โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและนํ้าที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา 5 ประการ ไว้ด้วยกัน จะต้องมีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและนํ้า เป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการขุดลอก ก่อสร้างอ่างเก็บนํ้า การขุดบ่อบาดาล การสร้างระบบส่งนํ้า คลองระบายนํ้าป้องกันนํ้าท่วม ขุดลอกคลองนํ้าที่ตื้นเขิน

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำหรือน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน กับปัญหาการขาดแคลนน้ำ โดยจัดทำโครงการ **“การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ”** ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอในการแก้ไขปัญหา โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1. ส่วนของกลางน้ำ** อยู่บริเวณด้านตะวันออกของตำบล สภาพพื้นที่ประกอบด้วยพื้นที่ที่มีลักษณะลูกคลื่นลาด (ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์) พื้นที่บางส่วนมีระดับความสูญเสียดินในระดับปานกลาง พื้นที่กลางน้ำมีหมู่ที่ 1,4,6,7,8,9 และ 12 การจัดการพื้นที่ควรก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จัดรูปที่ดิน วางผังน้ำทั้งระบบ และสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต
- 2. ส่วนของปลายน้ำ** อยู่บริเวณด้านตะวันตกของตำบล สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ (ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์) มีส่วนน้อยที่มีความเสี่ยงในการสูญเสียดินจากการชะล้างพังทลายของดินและไหลลงสู่แหล่งน้ำ พื้นที่ปลายน้ำมีหมู่ที่ 2,3,5,10 และ 11 การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกรชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตทำนา เนื้อที่ 12,431 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	4,690,400
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	102,400
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	595,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	60,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	68,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	1,800,000
	1.6 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	525,000
	1.7 ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์การรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	40,000
	1.8 การควบคุมระดับน้ำใต้ดินบนผิวดิน	1,500,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	10,213,000
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	4,000,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	231,000
	2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	6,000,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	7,280,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	6,000,000	
3.3 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	680,000	

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 49 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	5,923,550
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 13,892ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	204,800
4. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 613 ไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	148,750
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	15,000
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	136,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	3,840,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโนโตโลไมต์	510,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	9,000
	1.8 ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์การรับรองแบบมีส่วนร่วม(PGS)	60,000
	1.9 การควบคุมระดับน้ำใต้ดินบนผิวดิน	1,000,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	15,808,500
	2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	6,000,000
	2.2 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	808,500
	2.3 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานวางระบบส่งน้ำ)	9,000,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	6,220,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	1,200,000
	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	4,000,000
	3.3 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	1,020,000

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <ol style="list-style-type: none">1. เขตทำนา เนื้อที่ 12,431 ไร่2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 49 ไร่3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 13,892 ไร่4. เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 613 ไร่	<p>การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต</p> <ol style="list-style-type: none">1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด)2) โครงการเกษตรอินทรีย์ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร)3) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด)4) โครงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร)5) โครงการการบริหารความหลากหลายชีวภาพ (สำนักงานเกษตรจังหวัด)6) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) (สำนักงานเกษตรจังหวัด)7) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)8) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สำนักงานเกษตรจังหวัด)9) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (สำนักงานเกษตรจังหวัด)10) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชนในเขตปฏิรูปที่ดิน (สนง.การปฏิรูปที่ดินจังหวัด)11) โครงการส่งเสริมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ (สำนักงานเกษตรจังหวัด)12) โครงการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน (สนง.เกษตรจังหวัด)13) โครงการบำบัดน้ำเพื่อการเกษตร (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)14) โครงการผลิตข้าวครบวงจร (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว)15) โครงการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (กระทรวงพลังงาน)16) โครงการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ (อบต.หนองพันทา)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
	การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต
	1) โครงการพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	2) โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์กรเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	3) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด)
	4) โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือก (สนง.เกษตรจังหวัด)
	5) โครงการส่งเสริมการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	6) โครงการส่งเสริมเกษตรผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด)
	7) โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	8) โครงการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	9) โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
	10) โครงการพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (สนง.เกษตรจังหวัด)
	11) โครงการศักยภาพการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร(สนง.เกษตรจังหวัด)
	12) โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สนง.เกษตรจังหวัด)
	13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
	14) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม
	15) โครงการผลิตและสนับสนุนหัวเชื้อจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืช (ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชจังหวัด)
	16) โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี (อบต.หนองพันทา)
	17) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (อบต.หนองพันทา)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
2. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 930 ไร่	<ol style="list-style-type: none">1) โครงการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน (กรมชลประทาน)2) โครงการพัฒนาระบบชลประทานด้วยนวัตกรรม (กรมชลประทาน)3) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน)4) โครงการพัฒนาโครงการชลประทานเดิม (กรมชลประทาน)5) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งและระบายน้ำ (กรมชลประทาน)6) โครงการจัดทำระบบกระจายน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะ (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571			
1. การปรับปรุงบำรุงดิน																
เขตเกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	120	120	120	120	120	600	61,440	61,440	61,440	61,440	61,440	307,200	พต.	
เขตทำนา/พืชไร่/ ยืนต้น/ไม้ผล	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์ พืชปุ๋ยสด	ตัน	5	5	5	5	5	25	148,750	148,750	148,750	148,750	148,750	743,750	พต.	
เขตนาข้าว/พืชไร่/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	75,000	พต.	
เขตเกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้ สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี ทางการเกษตร	กลุ่ม	12	12	12	12	12	60	40,800	40,800	40,800	40,800	40,800	204,000	พต.	
เขตทำนา,พืชไร่/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	2	3	3	3	12	470,000	940,000	1,410,000	1,410,000	1,410,000	5,640,000	พต.	
เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	60	60	60	60	60	300	102,000	102,000	102,000	102,000	102,000	510,000	พต.	
เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	120	120	120	120	120	600	1,800	1,800	1,800	1,800	1,800	9,000	พต.	
เขตทำนา	1.8 การรณรงค์เฝ้าสังเกตข้อชั่ง	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	105,000	105,000	105,000	105,000	105,000	525,000	พต.	
เขตประมง	1.9 สารเร่ง พต.6 จุลินทรีย์ ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	ลิตร	100	100	100	100	100	500	1,300	1,300	1,300	1,300	1,300	6,500	พต.	
เขตเกษตรกรรม	1.10 ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ การรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	100,000	พต.	
เขตเกษตรกรรม	1.11 การควบคุมระดับน้ำใต้ ดินบนผิวดิน	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	2,500,000	พต.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ	
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571			
2. การบริหารจัดการน้ำ																
เขตเกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	5	10	10	10	10	45	115,500	231,000	231,000	231,000	231,000	1,039,500	พด.	
เขตเกษตรกรรม	การพัฒนาแหล่งน้ำขนาด เล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและ น้ำ	แห่ง	1	1	1	1	1	5	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	10,000,000	พด.	
เขตเกษตรกรรม	ก่อสร้างระบบส่งน้ำ	แห่ง	1	1	1	1	1	5	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	15,000,000	พด.	
3. การฟื้นฟูและป้องกัน การชะล้างพังทลายของดิน																
เขตเกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	1,500,000	360,000	360,000	360,000	360,000	360,000	1,800,000	พด.	
4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ																
เขตทำนา	4.1 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	2,000,000	10,000,000	พด.	
เขตทำนา,เขตปลูก พืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืน ต้น	4.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืน ต้นโตเร็ว	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	340,000	340,000	340,000	340,000	340,000	1,700,000	พด.	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นค่าประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล (ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ.2565). แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 พฤษภาคม2566
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบลปี 2565. แหล่งที่มา :<https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล.2566.ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565.แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>. 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอและรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566
- กรมอุตุนิยมหาวิทยาลัย. 2566. ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565). กรมอุตุนิยมหาวิทยาลัยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิง. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่.2566.แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564(ไฟล์ข้อมูล).กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพันทา 2566. วิสัยทัศน์/พันธกิจ.แหล่งที่มา: <https://nongpunta.go.th/>. 9 กรกฎาคม 2566

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายบุญช่วย ช่วยระดม	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5
นางปราณี สีหพันธ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการพัฒนาที่ดิน
นายชุมพร ศาสตราวาหะ	ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน

ผู้เรียบเรียงและจัดทำ

นายพัชรพล คาคบัว	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ
นางสาวปิยวรรณ เข็มขันธุ์	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
นายสุริยันต์ พิมพระลับ	นักวิชาการเกษตร
นางสาวทิพวรรณ ไชยตะวงค์	เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์
นางสาวดวงเดือน พุทธิวงศ์	พนักงานจ้างเหมา
นางสาวรวินันท์ คำสะอาด	พนักงานจ้างเหมา

สถานีพัฒนาที่ดินบึงกาฬ

95 หมู่ที่ 11 ตำบลโนนสมบูรณ์

อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ 38000

โทร 042-088211